

Vanleg uer

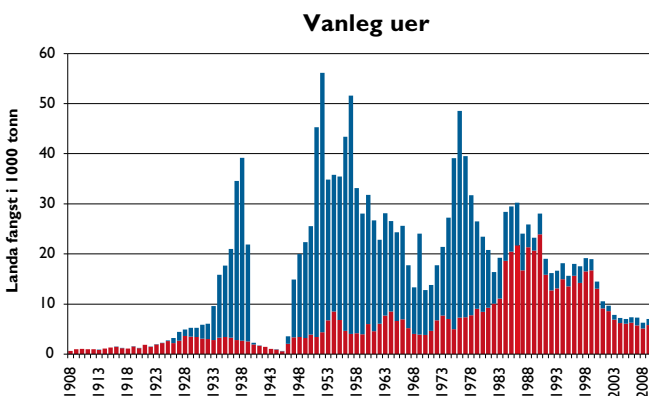
Foto: Thomas de Lange Wenneck

Status og råd

Bestanden av vanleg uer har hatt sviktande rekruttering sidan tidleg på 1990-talet. Toktresultat og fangstrarar frå trålfisket viser ein klar nedgang og at bestanden no er mindre enn nokosinne. Eit sterkt yngelvern er viktig for å sikre rekruttering og at bestanden blir bygd opp att. Vanleg uer er klassifisert blant sårbare artar på den norske raudlista som kom ut i 2006. Nye og oppdaterte data (frå fiskeri og tokt) endrar ikkje ICES si bestandsvurdering.

Fiskeri

Fisket etter vanleg uer blir regulert ved hjelp av bifangstreglar, fredingstid og i mindre grad også reiskapsregulering. Årsklassane det siste tiåret har vore svært svake, og mengda av umoden fisk går stadig nedover. Situasjonen er venta å vare i mange år. Ei tilsynelatande lita betring i rekrutteringa dei siste åra er usikker og treng nærare stadfesting. På denne bakgrunnen tilrår ICES strengare reguleringar. Reguleringstiltaka i dag er utilstrekkelege. ICES gjentek rådet om stopp i alt direkte fiske, utvida freding og skjerp bifangstreguleringar for trål. Førebelse tal for 2009 viser at vel 6 000 tonn er fiska, om lag som dei seks føregåande åra. Rapportar frå fiskarar tyder på at fredinga har ført til lettare tilgjenge av vanleg uer, noko også ei viss betring av fangstrane hos trålarane viser. Noreg har dei siste tiåra tatt 80–90 prosent av totalfangsten av nordaustarktisk vanleg uer. Bortsett frå Russland, fiskar alle andre land årleg mindre enn 100 tonn (figur). Trål og garn er dei viktigaste reiskapane. Berre fiske med konvensjonelle reiskapar (garn, line, jukse og snurrevad) vil vere tillate i 2010. Fisket er ope i sju månader, bortsett frå for juksefartøy som kan fiske heile året. Så lenge det ikkje er sett sikre teikn til betring i yngel- og ungfiskførekomstane, er dagens fiskeri med gjeldande reguleringar ikkje berekraftig.

100 års fangsthistorie for nordaustarktisk vanleg uer (*Sebastes marinus*). Raud del av søylene viser norske landingar (i tusen tonn), blå del er andre land sin rapporterte fangst.

Vanleg uer – *Sebastes marinus*

Familie: Scorpaenidae

Maks storleik: 1 meter og meir enn 15 kg

Levetid: Over 60 år

Leveområde: 100–500 meters djup i Nordsjøen–Barentshavet, også i norske fjordar

Hovudgyteområde: Vesterålen, Haltenbanken, Storegga

Gytetidspunkt: April–mai

Føde: Plankton viktigast dei første leveåra. Deretter større plankton og fisk

Særtrekk: Ueren ynglar, dvs. han “gyt” levande larvar

Nøkkeltal:

KVOTERÅD 2010: Ingen direkte kvoteråd, men strengare vernetiltak må innførast

FANGST 2009: Norsk fangst om lag 5000 tonn, samla internasjonal fangst ca. 6000 tonn

NORSK FANGSTVERDI 2008: For begge uerartane samla, ca. 66 mill. kroner

Fakta om bestanden:

Vanleg uer føder levande 4–6 mm yngel i april–mai. Paringa føregår om hausten, og i yngleområdet om våren kan det difor vere reine hofiskkonsentrasjonar. Som toåring er vanleg uer 10–12 cm, og frå no av veks han om lag 2 cm per år til han blir kjønnsmoden. Som 11–12-åring og 30–35 cm lang, er halvparten av vanleg uer kjønnsmoden. Vanleg uer lever på 100–500 meters djup på kontinentalsokkelen, langs kysten og visse stader inne i fjordane. Han er utbreidd nord til nordvest for Spitsbergen, men finst sjeldan i fiskbare mengder nord for Tromsøflaket/Bjørnøya. Yngleområdet strekkjer seg langs Eggakanten og kontinentalsokkelen frå Shetland og nordover til Andøya, med Storegga, Haltenbanken og Vesterålen som dei viktigaste områda. Vanleg uer lever utelukkande av dyreplankton i dei første leveåra. Deretter går han over til krill, lodde, sild og torskfisk. Som bytedyr er småeren viktig føde for torskfisk og kveite. Det er ikkje påvist endringar i gytealder, produksjon eller utbreiing som følgje av endringar i klima. Dei siste par åra er det rett nok gjort gode bifangstar av vanleg uer så langt nord som ved Bjørnøya.

Kontaktperson: Benjamin Planque | benjamin.planque@imr.no